

CHRONOLÓGIA^M

OSUD RASOVÓ PRENASLEDOVANÝCH NA SLOVENSKE V ROKOCH 1939-1945

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

11/20/2020

1

Koncentračné tábory sú tragickým fenoménom rokov druhej svetovej vojny. Nevznikli počas nej – poznáme ich už z 19. storočia a žiaľ ani po skončení vojny nezanikli, naposledy sme o zverstvách v nich čítali počas vojny na Balkáne pred 22 rokmi. Skutočný obsah ich názvu dalo hitlerovské Nemecko, boli ich stovky a posiali nimi celú krajinu aj okupované krajiny. Boli rôzneho druhu, od zadržiacich, cez pracovné až po tie najstrašnejšie – likvidačné, vyhladzovacie. Málo vieme o koncentračných táboroch súčasnosti, ale máme turistické zájazdy do bývalých táborov, snád' pre poučenie a zamyslenie.

ČO JE TO HOLOKAUST?

Slovo holokaust pochádza z gréckeho slova holo, čo znamená celý a kaustos – spáliť.

Tento výraz sa najužšie spája s úmyselným pokusom vyhladiť židovskú rasu v Európe v rokoch 1941 až 1945. Bol to pravdepodobne najšokujúcejší a najďalekosiahlejší čin tej doby.

Ústredným znakom svetonázoru nemeckého diktátora Adolfa Hitlera bol údajný boj medzi Nemeckom ako jediným štátom schopným zachrániť európsku civilizáciu a medzinárodným židovským sprisaháním, ktoré rozvrátilo a ovládlo svet. Hitler pochytí tieto názory od populárneho antisemitizmu tých čias, ktorý videl Židov ako parazitických kapitalistov a revolučných bolševikov. Každopádne Hitler chápal Židov ako zlo, nezmieriteľných nepriateľov Nemecka, ktorých treba vyhnúť z krajiny.

Hitler prevzal moc v januári 1933 a začal pomalý proces obmedzovania občianskych práv a hospodárskeho postavenia pol milióna Židov v Nemecku. Židia boli v rokoch 1933 – 1934 vyhadzovaní zo štátnych úradov a z mnohých profesií, ich obchody a podniky boli bojkotované. Tisíce z nich utiekli do zahraničia a do roku 1939 ich zostalo v Nemecku menej ako polovica. V septembri 1935 neslávne známe norimberské zákony zbavovali Židov nemeckého občianstva a zakazovali sa manželstvá alebo pohlavné styky medzi nemeckými Židmi a etnickými Nemcami, čiže „Árijcami“.

*Žltá hviezda, akú museli pred a počas druhej svetovej vojny
nosiť Židia na viditeľnom mieste*

Roku 1936 bol spustený program, ktorý zabavoval židovský majetok, a keď vypukla vojna, väčšinu židovského majetku si privlastnil štát alebo ho kúpil za smiešne nízke ceny a predával „árijských“ vlastníkom. Už pred novembrom 1938 boli Židia vystavovaní rozšírenému násiliu. Pogrom, známy ako Kristallnacht (Krištáľová noc), viedol k zničeniu 7500 obchodov a smrti 91 Židov. Následne bolo 8000 Židov vyhnaných z Berlína a okolo 25 000 židovských mužov sa po krátkom čase ocitlo v koncentračných táboroch, kde boli vystavení brutálnemu režimu trestov a práce

Spočiatku bolo Hitlerovým cieľom vyhnat' Židov z Nemecka. Nacisti uzavreli dohodu so sionistickým hnutím, aby sa urýchlilo vystaňovanie Židov do Palestíny. Keď sa však roku 1939 dostali pod nemeckú kontrolu ďalšie tisíce Židov z Rakúska a územia Československa, ukázalo sa náročné, aby ostatné krajiny prijali židovských migrantov. Na porade v Eviane vo Francúzsku v júli 1938, týkajúcej sa otázky utečencov, iba dva štáty z 32 prítomných súhlasili s prijatím vyšších kvót Židov. Navyše, Veľká Británia obmedzila židovský prístup do Palestíny v dôsledku silnejúcej občianskej vojny medzi arabským obyvateľstvom a židovskými osadníkmi. Poslední emigranti opustili Nemecko roku 1941.

Nemecká invázia do západného Poľska v septembri 1939 a do Sovietskeho zväzu v júni 1941 radikálne a tragicky zmenila antisemitskú politiku Nemecka. 3,1 milióna Židov v Poľsku a 2,7 milióna v západnej časti ZSSR, ako aj viac než milión Židov v okupovanom Francúzsku, Holandsku, na Balkáne a v Škandinávii znamenalo, že nacistické úrady sa už nemohli spoliehať na emigráciu a útoky v malom rozsahu s cieľom „zbaviť sa“ Židov. V Poľsku Einsatzgruppen (úderné jednotky tvorené členmi SS – elitného jadra nastickej strany, ktorých velitelia kontrolovali políciu a bezpečnosť) nahnali Židov do vyhradených častí mieste známych ako getá.

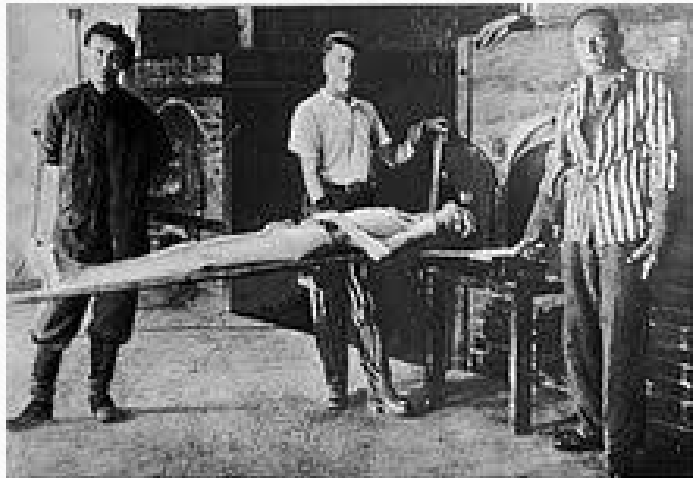
Ďalšie tisíce poslali do pracovných táborov, kde pracovali v prospech nemeckej vojnovkej mašinérie. Keď nemecké vojská vstúpili do ZSSR, SS zastrelila alebo udusila plynom z nákladných automobilov všetkých Židov, ktorých našla. V Kyjeve pochodovali 33 771 Židov do rokle Babi Jar, kde ich 29.-30. septembra 1941 postrelali – bol to len jeden z mnohých podobných prípadov.

Napriek tomu, že sa nikdy nenašli písomné rozkazy od Hitlera, historici dnes uvádzajú dátum rozhodnutia o „konečnom riešení židovskej otázky“ koniec roka 1941. 20. januára 1942 šéf gestapa Reinhard Heydrich zvolal vysokých úradníkov do vily pri jazere Wannsee v Berlíne, aby zaistil ich podporu pre svoje plány. Židia mali byť transportovaní do táborov vo východnej Európe, kde mali pracovať až na smrť alebo mali byť zabití

Zabíjať ich mali v plynových komorách a telá mali odstrániť v obrovských krematóriách samotní Židia. Do táborov smrti v Osvienčime, Belzeci, Chlemne, Majdaneku, Sobibóre a Treblinke smerovali nákladné vlaky plné Židov z okupovaných území aj území európskych členov Osi okrem Bulharska, ktorého kráľ odmietol spolupracovať.

Krematórium v koncentračnom
tábore Majdanek.

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

Microsoft Map

◆ City — Current Political Boundaries

0 100 Miles

10 táborov smrti, v ktorých ľudia zomierali v tisícoch denne

Nacisti vybudovali sieť koncentračných a likvidačných táborov po celej (prevažne však východnej) Európe. Počas konferencie vo Wannsee z 20. januára 1942 (viedol ju Reinhard Heydrich) sa dôležití nacistickí pohlavári dohodli, že tzv. židovskú otázku v Európe je možné vyriešiť iba priemyselnou genocídou. Toto bol začiatok tzv. konečného vyriešenia židovskej otázky. Najznámejším a najväčším centrom riešenia bol Auschwitz-Birkenau, v ktorom našlo smrť viac než 3 milióny väzňov. Auschwitz-Birkenau však nebol jediný tábor, v ktorom našli smrť nielen Židia, ale tiež príslušníci ostatných európskych národov. Aké ďalšie miesta hrôzy nacisti vytvorili?

Belzec

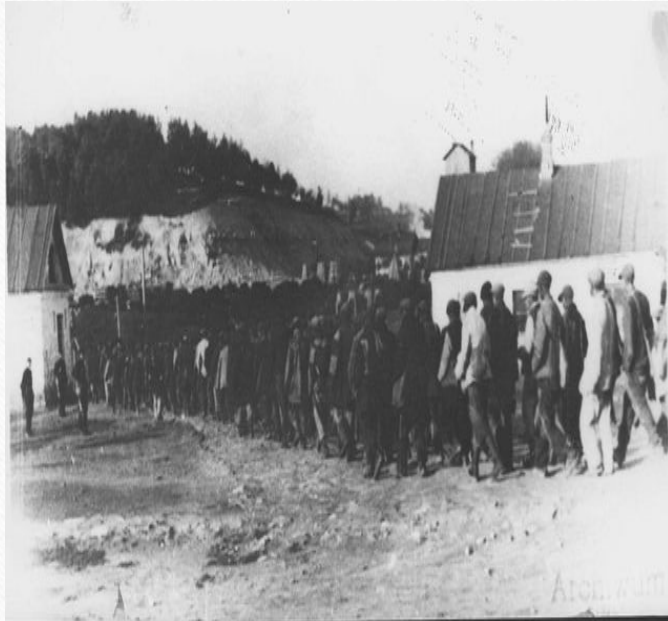
Krajina: Poľsko

Typ: Vyhladzovací tábor

Veliteľ: Christian Wirth

Počet obetí: min. 600 000

Využívanie: marec 1942 - jún 1943

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

Vyhladzovací tábor Belzec vznikol na železničnej trati Lublin - Lvov v okupovanom Poľsku. Pomenovanie dostal podľa rovnomennej dediny, pri ktorej vznikol. Najskôr bol vybudovaný za účelom vyhladenia židovskej populácie v oblasti, no neskôr prijímal transporty aj z iných častí Európy. Belzec fungoval pomerne krátko a jeho primárnym cieľom bola okamžitá likvidácia väzňov. Životnosť väzňov po príchode do tábora sa počítala na hodiny, maximálne dni. Zaujímavý je aj dátum jeho vybudovania - marec 1942. Bolo to krátko po definitívnom stanovisku prijatom vo Wannsee, čo svedčí o tom, že nacisti to so svojim plánom mysleli skutočne vážne. Z pohľadu Slovákov je dátum marec 1942 dôležitý aj preto, že vtedy začali transporty Židov zo Slovenska. Medzi prvými zavraždenými v Belzeci (rovnako ako aj na iných miestach - napr. Auschwitz-Bierkenau, Sobibor, Treblinka a pod.) boli práve slovenskí Židia, na ktorých sa skúšali metódy priemyselného vyvražďovania. Tábor Belzec prežili iba dvaja väzni.

Buchenwald

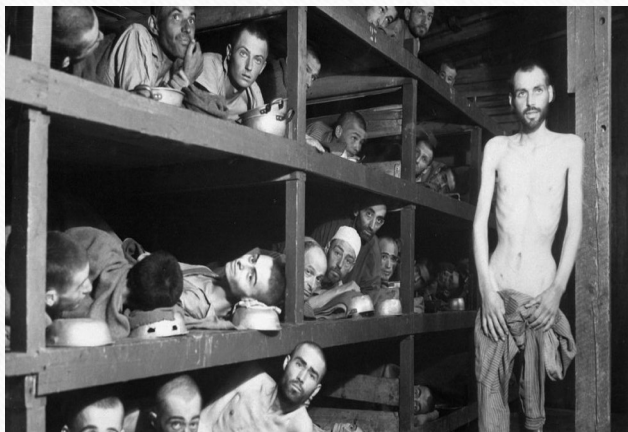
Krajina: Nemecko

Typ: Pracovný tábor

Veliteľ: Karl Otto-Koch (1937 - 1941)
/ Hermann Pister (1942 - 1945)

Počet obetí: 56 545

Využívanie: júl 1937 - apríl 1945

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

Sieť nacistických pracovných táborov bola pomerne rozsiahla. Väzni tu boli zatvorení primárne za účelom ekonomického využitia ich pracovnej sily až do momentu smrti. Nacisti, rovnako ako aj iné totalitné režimy (napr. komunisti), sa snažili odporcov a "nepohodlných" režimu pred priamou likvidáciou najprv zlikvidovať úmornou prácou. Podmienky v tábore boli rovnako zlé, ako na iných podobných miestach, no väzňov nečakala okamžitá likvidácia, ale postupná smrť z vyčerpania, chorôb a náročnej práce. Pred vojnou to bol pomerne malý pracovný tábor s niekoľkými tisíckami väzňov. Väčšinu tvorili politickí väzni z Nemecka. Postupne sa Buchenwald začal rozširovať a v ďalších obdobiach vojny sa počet väzňov počítal v desiatkach tisíc. Najviac asi vo februári 1945, kedy tam bolo približne 86 000 uväznených. Aj národnostná skladba väzňov sa začala spestrováť. Už ju netvorili iba nemeckí väzni, ale tiež politickí väzni z celej Európy (viac ako 7 000 z nich boli Česi a Slováci). Časť tábora bola vybudovaná ako ženský tábor, kde bolo približne 1 000 väzenkýň. Tábor oslobodili americké vojenské jednotky v roku 1945

Chelmno

Krajina: Poľsko

Typ: Vyhľadzovací tábor

Veliteľ: Ernst Damzog

Počet obetí: 340 000

**Využívanie: december 1941 - apríl
1943/apríl 1944 - január 1945**

Chelmno bol prvý tábor, v ktorom sa k zabíjaniu začal využívať plyn. Väzni boli zabíjaní výfukovými plynmi z nákladných áut, ktoré ich viezli k masovému hrobu. Do príchodu na miesto určenia sa väčšina väzňov v transporte udusila. Tí, ktorí ešte vykazovali známky života, boli následne popravení výstrelom do hlavy. Až po skúškach v tomto tábore, bol plyn využitý k likvidácii v ďalších táboroch. Tábor sa nachádzal asi 70 kilometrov od mesta Lodz. Vznikol k vyhladeniu Židov z ghetta v Lodzi a celej oblasti. Napokon v ňom však našli smrť aj (prevažne) Židia z iných častí Európy. V Chelmne boli zavraždení aj mnohí slovenskí Židia a našlo tu smrť aj 82 detí z obce Lidice či 11 detí z obce Ležáky po ich vypálení v roku 1942. Z celkového počtu väzňov prežili len traja. Jeden z nich, Simon Srebniak, bol popravený dva dni pred príchodom sovietskej armády. Projektil mu prestrelil hlavu, no nezasiahol žiadne životne dôležité mozgové centrum. Srebniak vypovedal v procese s Adolfom Eichmannom, ktorý bol súdený v 60. rokoch v Izraeli.

Dachau

Krajina: Nemecko

Typ: Pracovný tábor

**Veliteľ: za celú existenciu tábora
bolo v jeho správe 11 veliteľov**

Počet obetí: 32 000

Využívanie: marec 1933 - apríl 1945

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

Dachau bol vôbec prvý koncentračný tábor, ktorý nacisti vybudovali. Stal sa prototypom pre ostatné nacistické tábory. Tábor bol navrhnutý jedným z prvých veliteľov - Theodorom Eickem - a stal sa vzorovým táborom pre politických väzňov režimu. Pôvodne bol navrhnutý pre uväznenie 5 000 ľudí. Postupne sa zväčšoval a za jeho dlhú históriu sa v ňom vystriedalo viac ako 200 000 väzňov. Z nich zahynulo približne 32 000. Za najčastejšie príčiny úmrtí boli považované choroby, podvýživa a samovraždy. Začiatkom roku 1945 vypukla v tábore týfusová epidémia, ktorej podľahlo veľa zoslabnutých väzňov. V takomto stave tábor objavili americké a britské vojenské jednotky, ako jeden z prvých koncentračných táborov vôbec. Nasledovala masakra strážcov, ktorej sa spojenecké vojská prizerali a ponechali priestor asi 30 000 väzňom na pomstu. Dachau sa spolu s Auschwitz-Birkenau stalo symbolom nastickej krutosti.

11/20/2020

20

Jasenovac

Krajina: Chorvátsko

Typ: Vyhladzovací tábor

Veliteľ: Vjekoslav Luburic

Počet obetí: max. 700 000

Využívanie: ~~august 1941 - apríl 1945~~

Jeden z mála vyhladzovacích táborov, ktoré neprevádzkovali nacisti, ale chorvátsky ustašovský režim. Bol to jeden z najväčších koncentračných táborov v Európe. Skladbu väzňov tvorili zväčša etnickí Srbi, antifašistickí Chorváti, Židia a Rómovia. Tábor tvorilo päť lágrov vrátane detského tábora pri meste Sisak. V tábore Sisak bolo koncentrovaných približne 6 600 srbských, židovských a rómskych detí vo veku 3 - 16 rokov. Následkom nehumánneho zaobchádzania s detskými väzňami, častými bitkami, nedostatkom stravy a šírením chorôb sa počet obetí detského tábora odhaduje na 4 000.

Majdanek

Krajina: Poľsko

Typ: Vyhladzovací tábor

Veliteľ: celkom 5 veliteľov

Počet obetí: max. 400 000

Využívanie: júl 1941 - júl 1944

Vyhladzovací tábor Majdanek niesol oficiálny názov KL Lublin. Bol vybudovaný v predmestí mesta Lublin v okupovanom Poľsku. Vybudovaný bol sovietskymi vojnovými zajatcami a pozostával z viacerých lágrov, ktoré vytvárali jeden komplex. To bola bežná prax pri vybudovaní takmer každého nacistického tábora, ktorý tvoril jeden hlavný a viacero podporných lágrov. Majdanek slúžil k likvidácii prevažne Židov, Poliakov a sovietskych vojnových zajatcov. Bol to jediný tábor (okrem Auschwitz-Birkenau), kde bola k likvidácii väzňov využívaná látka Cyklon B.

Mauthausen

Krajina: Rakúsko

Typ: Pracovný tábor

Veliteľ: viacero veliteľov

Počet obetí: 320 000

Využívanie: august 1938 - máj 1945

Jeden z najväčších pracovných táborov v nacistickom Nemecku. Pozostával z viacerých pobočných táborov (12) a hlavného tábora, v ktorých väzni pracovali na priemyselnom zabezpečení vojnového chodu Ríše. V neľudských podmienkach dolovali kameň v miestnom kameňolome, rudu v miestnych baniach, ale tiež pracovali na výrobe nemeckých zbraní, medzi ktorými bola aj tajná nemecká výzbroj (napr. rakety V 1 a V 2). Najviac väzňov bolo z Poľska a Sovietskeho zväzu, no boli medzi nimi aj mnohí Slováci a Česi. Mauthausen bol jeden z mála táborov na území Ríše, ktorý pravidelne využíval svoje krematória a plynovú komoru. V tábore pôsobili aj nacistickí lekári (Karl Gross a Aribert Heim), ktorí vykonávali lekárske pokusy na väzňoch. Tábor oslobodili americké vojenské jednotky, ktoré prinútili civilné obyvateľstvo z okolia k povinnej prehliadke tábora a k pochovaniu tiel obetí.

Sachsenhausen

Krajina: Nemecko

Typ: Pracovný tábor

Veliteľ: za celú existenciu tábora bolo v jeho správe 7 veliteľov

Počet obetí: 100 000

Využívanie: júl 1936 - apríl 1945

Ing. Norbert Lacko

komisia pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou

Koncentračný tábor v úplnej blízkosti hlavného mesta Ríše. Málokto vtedy tušil, že neďaleko Berlína sa nachádzal pracovný tábor, ktorým prešlo viac ako 200 000 väzňov. Zomrelo tam niečo medzi 60 - 100 tisíc ľuďmi. Z toho sa podarilo identifikovať iba niečo cez 20 000 obetí. Väzni tu museli okrem pracovných úloh plniť aj rôzne nacistické výskumné programy. Napríklad skupina väzňov v skupine Schuhprufkommando testovala topánky. Na prvý pohľad sa zdá, že to nebolo oproti iným úlohám nič vážne, no išlo skutočne o život. Väzni testovali vojenské topánky určené pre Wehrmacht a behali v nich dookola (dráha existuje dodnes) po rôznom povrchu - asfalt, piesok, kameň, štrk, atď. - niekoľko hodín denne. Navyše mali na sebe 40 kg záťaž (mech naplnený pieskom). Ten kto spadol a nevládal pokračovať, bol na mieste popravený. Medzi prominentnými väzňami bol aj Stalinov syn Jakov. Na konci vojny boli väzni z tábora poslaný na tzv. Pochod smrti. Približne 33 000 väzňov sa vo februári 1945 v nedostatočnom oblečení a v zlej obuvi vydalo na pochod, ktorý neprežila viac ako polovica.

Sobibor

Krajina: Poľsko

Typ: Vyhladzovací tábor

Veliteľ: Franz Stangl

Počet obetí: 250 000

Využívanie: máj 1942 - október 1943

Tábor vznikol spolu s Belzecom a Treblinkou v rámci tzv. Akcie Reinhard. Bola to akcia na úplnú likvidáciu poľských Židov. V rámci nej však v Sobibore zahynulo aj mnoho Židov z iných krajín. Sobibor sa stal konečnou zastávkou aj nespočetných transportov zo Slovenska. Tábor zaujímal rozlohu 58 hektárov v bažinatom a lesnatom teréne. V týchto miestach sa nachádza aj množstvo masových hrobov. Sobibor prežili len traja väzni, preto je informácií o mieste pomerne málo

Treblinka

Krajina: Poľsko

Typ: Vyhladzovací tábor

Veliteľ: 3 velitelia počas celej existencie tábora

Počet obetí: 870 000

Využívanie: júl 1942 - november 1943

Treblinka bola ďalším vyhladzovacím táborom v okupovanom Poľsku, ktorý vznikol v rámci tzv. Akcie Reinhard. Obete vraždenia v tomto tábore boli takmer výhradne židovského pôvodu (99,5%). V Treblinke skončili aj Židia z Varšavského ghetta, jedného z najväčších ghett vo vtedajšej Európe. V plynových komorách Treblinky sa dospelo (popri Auschwitz-Birkenau) k hrôzostrašnej efektívite masových vražd. Väčšina väzňov bola zavraždená takmer okamžite po svojom príchode do tábora. Nacisti najprv mŕtvoly zahrabávali v masových hrobch, no čoskoro sa prišlo na to, že rozkladajúce sa telá znečistujú podzemné vody. Začalo sa preto s kremáciou v otvorených jamách na roštoch vytvorených z vlakových koľajníc. Popol z masových kremáčnych jam bol potom predávaný miestnym roľníkom ako veľmi kvalitné hnojivo.

Židov zabíjali vo veľkom. K Spojencom síce prenikli hlásenia a osviencimský tábor v auguste 1944 vyfotografovalo americké prieskumné lietadlo, no interpreti fotografií sa viac zaoberali blízkou chemickou továrňou. Až keď Červená armáda v rokoch 1944 – 1945 postupovala smerom na západ, v tábore sa prestalo pracovať a po porážke Nemecka v máji 1945 sa skončil holokaust.

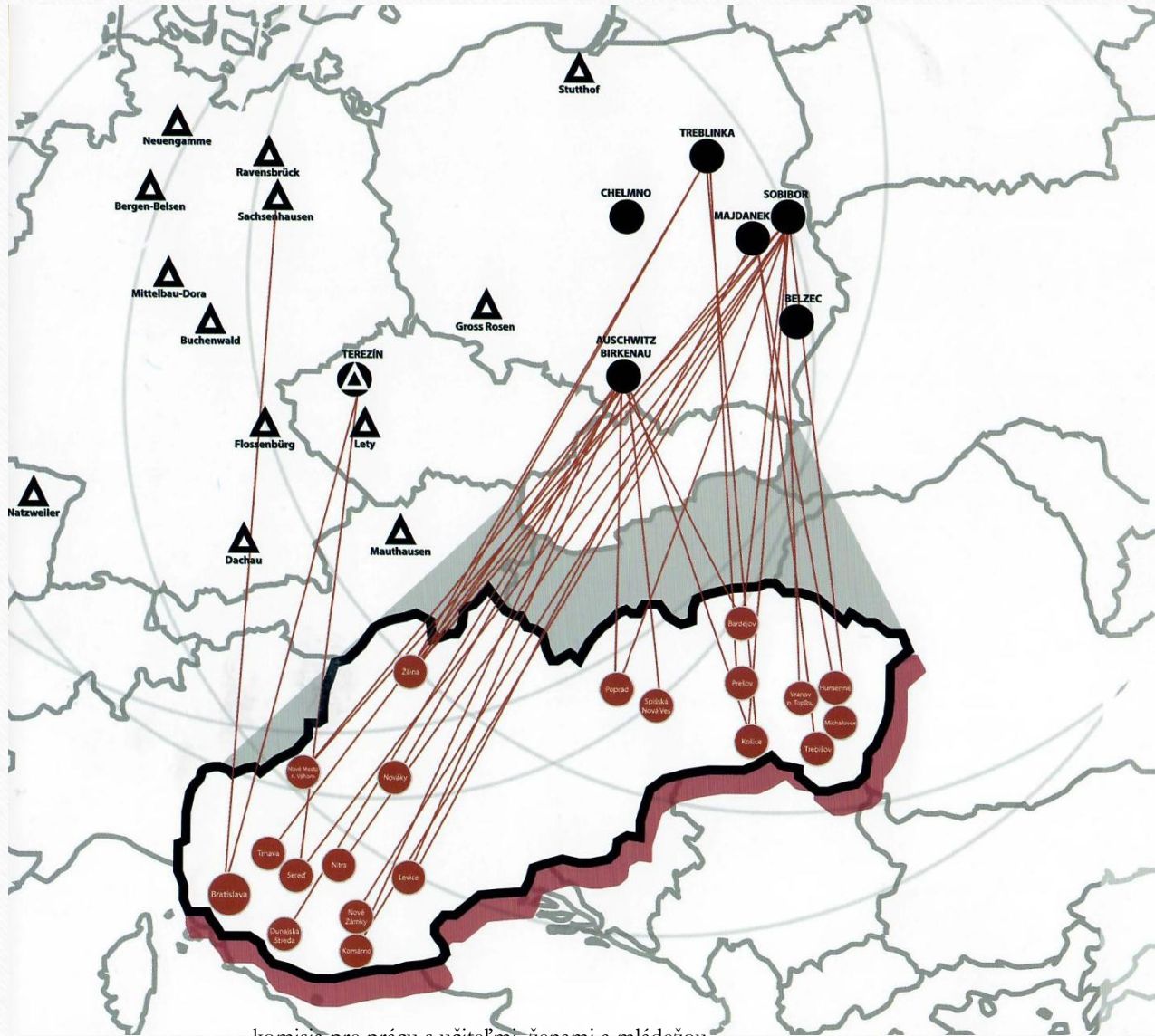
ANTISEMITIZMUS

Diskriminácia, nepriateľstvo alebo predsudky namierené proti Židom ako náboženskej, rasovej alebo etnickej skupine, vyjadrené konaním, siahajúcim od nenávisťi jednotlivcov po štátom presadzovanú perzekúciu a násilie.

GENOCÍDA

vyvraždenie skupiny ľudí, napríklad pre náboženstvo, alebo rasu bola dlho súčasťou ľudských dejín. Holokaust je výsledok takejto politiky.

Holokaust sa roku 1945 skončil, no jeho dedičstvo prežilo. Židia dnes majú svoj domov, nie je však bezproblémový a masakre ľudí len pre ich rasu alebo vieru pokračujú vo veľkom aj ďalej.

-
-
-
-
-
-
-

- Auschwitz Birkenau
- Sobibor
- Treblinka
 - Varšava
 - Lodž
 - Siedlice
 - Białypodlask
- Majdanek
 - Kielce
 - Deblin
 - Radov
 - Łvov
 - Zamość
- Sachsenhausen
- Terezin

3.11.1938

"Treba vyniesť árijské paragrafy, ktoré by zdecimovali židovské banky, advokátske kancelárie, ordinácie, obchody a donútili židovských privandrovalcov vystáhnúť sa zo Slovenska. "

Tlačový orgán HSĽS Slovák

8.11.1938

S predstaviteľmi slovenskej autonómnej vlády rokoval generálny riaditeľ Palestínskeho kolonizačného družstva S. E. Soskin o možnej emigrácii slovenských Židov. Plán sa neuskutočnil.

9. 12. 1938

Židovská ústredná úradovňa vyzvala Židov, aby sa zúčastnili na voľbách do Snemu Slovenskej krajiny.

23.1.1939

Slovenská autonómna vláda zriadila komisiu na riešenie židovskej otázky na čele s Karolom Sidorom.

Február 1939

"So židmi, ktorí majú zlato, šperky, bohatstvo, urobili všade poriadok a urobíme ho s nimi aj my. "

Alexander Mach, hlavný veliteľ Hlinkovej gardy.

18.4.1939

Vládne nariadenie Č. 63 o vymedzení pojmu Žid.

22.2.1940

Prijatý zákon o pozemkovej reforme, ktorý sa týkal výlučne židovských vlastníkov.

1. 6.1940

Vládne nariadenie Č. 113 o židovských podnikoch, ktoré obmedzovalo hospodárske práva Židov.

18.6.1940

Ministerstvo vnútra vymedzilo pojem Cigán

August 1940

Pozbavím na Slovensku 90 000 ľudí príjmu a majetku, vznikne z toho židovský problém, ktorý možno riešiť iba vystáhaním. "

Dieter Wislicény, poradca slovenskej vlády pre riešenie židovskej otázky po svojom príchode na Slovensko.

20.8.1940

Ministerská rada schválila nariadenie o súpise židovského majetku na Slovensku

3.9.1940

Ústavným zákonom Č. 210/1940 splnomocnil Slovenský snem vládu, aby počas jedného roka urobila všetky potrebné opatrenia na dokončenie arizácie.

14.9.1940

Na základe nariadenia Č. 215/1940 židovským občanom odobrali pasy, ako aj iné doklady, ktoré im umožňovali cestovať.

16.9.1940

Vznikol Ústredný hospodársky úrad na čele s Augustínom Morávkom, do jeho kompetencie spadala hospodárska likvidácia Židov a prechod ich majetku do rúk arizátorov a štátu.

September 1940

Vznikla vládnym nariadením Č. 234/1940 Ústredňa Židov, ktorá ako jediná musela zastupovať kolektívne záujmy Židov na Slovensku, ale úplne podliehala Ústrednému hospodárskemu úradu (ÚHÚ).

21. 12. 1940

Vyšiel zákaz ÚHÚ, ktorý neumožňoval Židom bývať na uliciach pomenovaných po A. Hlinkovi a A. Hitlerovi, ako aj v niektorých slovenských mestách. Zákaz sa v ďalšom priebehu ďalej rozširoval.

8.3.1941

Župan Šariško-zemplínskej župy A. Dudáš nariadil Židom nosiť okolo ľavého ramena žltú pásku.

20.4.1941

Vyšla vyhláška o zrušení kočovníckych listov a odstránení cigánskych osád od ciest

26.5.1941

Začal činnosť prvý pracovný útvar pre Rómov v Očovej

31.8.1941

"Treba zabrániť, aby cudzia, menej cenná židovská krv sa vlievala do tela slovenského národa, aby cudzorasoví odporní židáci mohli przniť slovenskú krv a bastardizovať slovenský národ."

Ľudové noviny.

9.9.1941

Nariadenie O právnom postavení Židov, známe skôr pod označením židovský kódex.

6.3.1942

List rabínov adresovaný Jozefovi Tisovi vo veci vystahovania Židov zo Slovenska, ktorý prezidenta upozorňoval na pripravované deportácie, ako aj na osud, ktorý čaká Židov v táboroch v Nemeckej ríši.

25.3.1942

19,20 odišiel z Popradu prvý transport tisícky židovských dievčat a žien do koncentračného tábora Osvienčim.

26.3.1942

Alexander Mach na tlačovej besede v Bratislave informoval novinárov o deportáciách.

1. 4.1942

Vyhláška ministerstva vnútra o zriadení židovských pracovných táborov.

Od 13. 4. 1942

Transporty mužov zo Slovenska odchádzali priamo do koncentračného tábora Birkenau (súčasť Osvienčimu), ktorý bol vo výstavbe. Väzni pracovali za neuveriteľne ťažkých podmienok a bezohľadne ich vraždili.

Od 17.4. do 11. 7.1942

Prišlo do KT Birkenau 4695 mužov zo Slovenska, z ktorých do 15. 8. 1942 zahynulo 90 percent

29.4.1942

Prvý "rodinný" transport zo Slovenska s počtom 1054 osôb prišiel do KT Osvienčim. Z tohto rodinného transportu 331 žien a detí nebolo zaregistrovaných, hneď po selekcii skončili v plyne.

15.5.1942

**Ústavný zákon, ktorý dodatočne legalizoval
vyst'ahovanie Židov a umožnil udeľovať aj výnimky z
deportácií. Zároveň definoval skupiny, ktoré dostali
dočasný odklad - tzv. výnimky.**

20.5.1942

**Pastiersky list predstaviteľov evanjelickej cirkvi a. v.
proti deportáciám,**

18.8.1942

Prezident Tiso vo svojom prejave v Holiči schválil riešenie židovskej otázky na Slovensku.

20.11.1942

Odišiel zo Slovenska posledný transport Židov v roku 1942 s 848 väzňami. V roku 1942 odtransportovali celkovo 57 648 slovenských Židov. Národný súd uviedol 57 839 transportovaných, ministerstvo dopravy uviedlo, že prepravilo 57752 osôb.

15. 12. 1942

Ministerstvo dopravy a verejných prác Slovenskej republiky oznámilo ukončenie transportov.

8.2.1943

"Jednou z prvých našich povinností bude, keď sme odstránili 80 percent Židov, vysporiadať sa aj s tými ostatnými. .. Príde marec, príde apríl a pôjdu transporty!"

Alexander Mach

13.3.1943

Nariadením ministerstva vnútra vznikla Ústredná kancelária pre židovské pracovné tábory.

26.3.1943

Branný zákon SR vylúčil Židov z brannej povinnosti.

5.5.1943

Nótou Č. 2.731/43 Svätá stolica protestovala proti d'alšiemu vyst'ahovaniu Židov a kresťanov židovského pôvodu zo Slovenska.

12.5.1943

V rámci nacistického nátlaku pokračovať v deportáciách navštívil Bratislavu šéf tlačového oddelenia nemeckého za hraničného úradu v Berlíne P. Schmidt, ktorý prednáškami presadzoval konečné riešenie židovskej otázky.

7.4.1944

Dvom slovenským väzňom Alfrédovi Wetzlerovi a Walterovi Rosenbergovi (R. Vrba) sa podaril útek z KT Osvienčim. Po ťažkej a nebezpečnej ceste sa dostali do Žiliny, kde napísali rozsiahlu správu o vyhladzovacom tábore a jeho vraždiacorn mechanizme a zostavili chronológiu transportov obetí privezených z rozličných krajín Európy. Po podaní správy o osude Židov vstúpili do Stalinovej partizánskej brigády a pôsobili v nej do mája 1945.

22.5.1944

Jeden exemplár osvienčimských protokolov dostal i chargé d'affaires Vatikánu v Bratislave Giuseppe Burzio, ktorý ho zaslal Svätej stolici, kam sa však dostal až po piatich mesiacoch.

29.8.1944

Vyhlásenie Slovenského národného povstania, v ktorom bojovalo vyše 1650 slovenských Židov.

November 1944

Sedemdňové vraždenie väzňov príslušníkmi Einsatzkornmanda 14 z oporného bodu vo Zvolene na miestnom židovskom cintoríne si vyžiadalo 128 obetí (z toho 36 žien a detí)

Od 4. do 11. 1. 1945

Vo vápenke v Nemeckej katani z EK 14 a gardisti z Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy zavraždili a spálili do 900 rasovo a politicky prenasledovaných osôb.

Od 5. 11. 1944 do 5. 3. 1945

Príslušníci EK 14 spolu s POHG zavraždili v Kremničke 747 osôb, z nich bolo vyše 400 Židov.

September 1944 - marec 1945

Z koncentračného tábora v Seredi odtransportovali okolo 14 000 slovenských Židov. V rámci fašistických represálií bolo na Slovensku zavraždených niekoľko desiatok Rómov.

